

JÖVŐ NEMZEDÉKEK ORSZÁGGYŰLÉSI BIZTOSA
1051 Budapest, Nádor u. 22.
1387 Budapest, Pf. 40. Telefon: 475-7100 Fax: 269-1615

A JÖVŐ NEMZEDÉKEK ORSZÁGGYŰLÉSI BIZTOSÁNAK ÁLLÁSFOGLALÁSA az engedély nélküli kavicskitermeléssel kapcsolatos vizsgálatáról

Ügyszám: JNO-15- /2010.

I. A panasz

1. A panaszos beadványa szerint Foktő község területén, a Duna egyik szigetén illegális kavicskitermelést végzett egy személy, aki azért, hogy a kavicsot a szigetről ki tudja szállítani, a meder egy részét eltorlaszolta, töltést épített, ami akadályozta a víz áramlását. A beadvány szerint több eljárás is indult az ügyben, a panasztevő a hatóságok eljárását nem kifogásolta. Azért fordult a Biztoshoz, hogy az a rendelkezésére álló eszközökkel segítse elő, hogy az eredeti állapot helyreállítása, vagyis a töltés elbontása minél előbb történjen meg.

II. A hatáskör megalapozása

2. Az állampolgári jogok országgyűlési biztosáról szóló 1993. évi LIX. törvény (a továbbiakban: Obtv.) 27/B. § (1) bekezdése szerint a jövő nemzedékek országgyűlési biztosának feladata a környezet és a természet állapotának fenntarthatóságát és javítását biztosító jogszabályi rendelkezések érvényesülésének figyelemmel kísérése, értékelése és ellenőrzése. Feladata továbbá a mindezekkel kapcsolatban tudomására jutott visszasságok kivizsgálása vagy kivizsgáltatása, és orvoslásuk érdekében általános vagy egyedi intézkedések kezdeményezése.

3. A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Tvt.) preambulumban pedig felhívja a figyelmet arra, hogy a természeti értékek és természeti területek a nemzeti vagyon sajátos és pótolhatatlan részei, fenntartásuk, kezelésük, állapotuk javítása, a jelen és jövő nemzedékek számára való megőrzése (...) a jogalkotó, és mindnyájunk feladata. Ezért a törvény 1. §-ában célként határozza meg a természeti értékek és területek, tájak, valamint azok természeti rendszereinek, biológiai sokféleségének általános védelmét, megismerésének és fenntartható használatának elősegítését, továbbá a társadalom egészséges, esztétikus természet iránti igényének kielégítését. További célként tűzi ki a természetvédelem hagyományainak megővését, eredményeinek továbbfejlesztését, a természeti értékek és területek kiemelt oltalmát, megőrzését, fenntartását és fejlesztését.

4. Az egészséges környezethez való jog érvényesülése szorosan összefügg a környezet és a természet védelmére vonatkozó jogszabályok rendelkezéseinek végrehajtásával, a természeti értékeknek és természeti területeknek megővásával is, ezért a panaszos bejelentése nyomán indult hatósági eljárásokat megvizsgáltuk.

III. A tényállás

A töltés megépítésével kapcsolatos eljárások

5. A beadványban foglaltak vizsgálata érdekében megkerestük a Kalocsai Rendőrkapitányságot (a továbbiakban: Rendőrkapitányság) és a Dél-Dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőséget (a továbbiakban: Felügyelőség). A rendelkezésünkre bocsátott iratok alapján az alábbiakat állapítottuk meg.

6. 2009 januárjában, telefonon bejelentés érkezett a Felügyelőségre és a Rendőrkapitányságra, melyek szerint a Foktő község területéhez tartozó, dunai, ún. Foktői-szigeten kavicskitermelés zajlik, melyre a kitermelőnek nincs engedélye, a Duna medrét pedig eltorlaszolták. Mindkét hatóságnál eljárás indult. A Felügyelőség megkeresésére az Alsó-Duna-völgyi Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság (a továbbiakban: Vízügyi Igazgatóság) munkatársai tekintették meg a helyszínt, majd arról tájékoztatták a Felügyelőséget, hogy engedély nélküli vízi munkát végeznek a területen, a csatolt fényképfelvételeken jól látszott, hogy a töltés jelentős része már el is készült.

7. A Felügyelőség 2009. január 28-án kelt levelében felhívta azon ingatlan tulajdonosát, melyen a feltöltést végezték (és aki a feltöltést egyébként végeztette), hogy a holtág elzáró töltés építési munkálatait haladéktalanul függessze fel, a holtág elzárását azonnali hatállyal szüntesse meg, a megtett intézkedéseket a hatóságnak írásban jelentse be. A levél kötelezés kiadását és eljárási bírság kiszabását helyezte kilátásba arra az esetre, ha a felhívott ezt nem teljesítené.

8. Ezt követően a Felügyelőség munkatársai helyszíni szemlét tartottak az érintett területen annak érdekében, hogy megállapítsák, van-e szükség további intézkedésre. A helyszíni szemlén Foktő Község Jegyzője, a Vízügyi Igazgatóság, valamint a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság munkatársai is részt vettek. A Felügyelőség emellett a Szolnoki Bányakapitányságot is tájékoztatta a bejelentésről, amelynek munkatársai a helyszíni szemlén nem tudtak részt venni, de kérték a jegyzőkönyv megküldését.

9. A helyszíni szemlén készült jegyzőkönyvben megállapították, hogy a Duna mellékágában egy töltés épült, hogy híd jöjjön létre a holtág fölött, és a szigetre be lehessen jutni. A töltés mintegy 20×40 méteres nagyságú, mélysége 5-8 méter. Anyaga sóder, inert hulladék és kommunális hulladék. A szigeten is látszott a lánctalpas géppel történt munkavégzés, kb. 2 ha-os területen letolták a humuszt, fákat vágtak ki, és elkezdték a sóder kitermelését. A sóder kitermelése miatt a sziget közepén egy kis tó keletkezett.

10. A feltöltéssel érintett terület - vagyis ahol az átjáró épült - egyik része (024/2 hrsz.) nádas besorolású, míg a másik (026/1 hrsz.) a Duna folyó területe. Ezek az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészetekről szóló 45/2006. (XII. 8.) KvVM rendeletben kihirdetett Natura 2000 területhez tartozó HUDD 20023 terület kódú Tolnai Duna-szakasz részei, amely az enyves éger és a magas kőris alkotta ligeterdők élőhely típusa, kiemelt jelentőségű természet-megőrzési terület.

11. A kitermelést és a feltöltést végző nyilatkozata szerint 2008 decemberében a sziget egy részét, így a 024/2 hrsz. alatti nádas megvásárolta, egy másik részét pedig bérbe vette. 2009 januárjában a szigeten takarítási munkálatokat kezdett meg, ami az ott felhalmozódott hulladék elszállítást jelentette elsődlegesen. Ezt követően egy átjáró építését kezdték meg, de a munkálatokat leállította, miután értesült róla, hogy a tevékenység engedélyköteles. Az átjáró engedélyezési dokumentációjának elkészítése nyilatkozata szerint folyamatban volt. Az általa becsatolt adásvételi szerződés utalt arra, hogy az ingatlana Natura 2000 besorolású.

Vízjogi eljárás

12. A 2009. március 3-án kelt, 1778-6/2009-10243. számú határozatában a tulajdonost a Felügyelőség a töltés azonnali elbontására, az eredeti állapot helyreállítására kötelezte 2009. április 30-ig, tekintettel arra, hogy a tevékenység **vízjogi létesítési engedélyhez** kötött, mellyel a munkák elvégzésekor nem rendelkezett. Ezzel Foktő Község Jegyzője és a Vízügyi Igazgatóság is egyetértett. A határozat szerint a keletkező hulladékot engedéllyel rendelkező hulladéklerakónak kellett átadni, és az átvételt bizonyító dokumentumokat a Felügyelőségnek meg kellett küldeni. Valamennyi elvégzett munkát dokumentumokkal kellett igazolni.

13. Az eredeti állapot helyreállítására a megadott határidőn belül nem került sor, ennek elmaradását a kötelezett a Duna egész évben magas vízszintjével indokolta. A Felügyelőség a teljesítés megkezdését ezt követően a Duna alacsony vízállásához kötötte. Mivel ennek idejét meghatározni nem lehetett, így a Felügyelőség álláspontja szerint határidőhöz sem lehetett kötni a teljesítést.

14. A Felügyelőség 2009. október 29-én kelt levelében felszólította a kötelezettet a munkák megkezdésére, mivel a paksi vízmérce adatai alapján erre lehetőség mutatkozott. A kötelezett a munkálatokat 2009. november 5-én megkezdte.

15. A Felügyelőség, a Vízügyi Igazgatóság, a Nemzeti Park Igazgatóság, a Bányakapitányság, valamint a település jegyzője helyszíni szemlét tartott 2009. december 16-án az érintett területen. Az erről készült jegyzőkönyvben rögzítették, hogy a kötelezett a munkálatok elvégzésére a kedvezőtlen időjárási körülmények és a vízállás miatt halasztást kért. A töltés egy része elbontásra került, a jegyzőkönyv szerint további feltöltésre, illetve sóder kitermelésére nem került sor. A jegyzőkönyv szerint a körülményekre és arra való tekintettel, hogy a munkálatokat a kötelezett megkezdte, az eredeti állapot helyreállításának újabb határideje 2010. március 1.

16. A rendelkezésünkre álló adatok szerint ez a határidő szintén eredménytelenül telt el. A kötelezett arra hivatkozott, hogy a Duna vízállása, illetve az akadályozza a teljesítésben, hogy az ingatlanra nem tud bejutni, mivel Foktő Önkormányzata erre nem adott engedélyt az önkormányzati tulajdonban lévő utak használatára. A Vízügyi Igazgatóság tájékoztatása szerint azonban 2010 tavaszáig volt olyan időszak, amikor a kötelezett a munkálatokat el tudta volna végeztetni, az Önkormányzat tájékoztatása szerint pedig van olyan út, amelynek használata nem engedélyhez kötött, és amelyen a sziget megközelíthető. Ezt a tájékoztatást a Felügyelőség a határidő lejárta előtt szerezte be, vizsgálva a kötelezett indokait.

17. A határozat végrehajtását a Felügyelőség elrendelte, de azellen a kötelezett végrehajtási kifogást nyújtott be 2010. szeptember 3-án, lényegében megismételve az eddigi indokait a teljesítés elmaradása kapcsán. A 2010. október 6-án megtartott helyszíni ellenőrzés szerint a töltés teljes elbontására még mindig nem került sor. A Felügyelőség az idei év tavaszán ismételten levélben szólította fel a kötelezettet a teljesítésre, és eljárási bírság kiszabását helyezte kilátásba ennek elmaradása esetére.

Természetvédelmi eljárás

18. A Felügyelőség 2009. március 13-án **természetvédelmi eljárást indított**, majd 3011-8/2009. számú, 2009. július 10-én kelt határozatában a tulajdonost 100.000,- Ft természetvédelmi bírság megfizetésére kötelezte. A Felügyelőség szerint a kavics kitermelése, valamint a meder feltöltése olyan tevékenységek, amelyek során a természeti állapot megváltozott, a terület eredeti növénytakarója megsemmisült. A létrehozott töltés az eredeti

áramlási viszonyokat megváltoztatta, így a folyóvízi halállományra is hatást gyakorolt. A bírságot kiszabó határozattal szemben a kötelezett fellebbezést nyújtott be.

19. A fellebbezés nyomán eljáró Országos Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség 14/5434-1/2010-es számú határozatával az elsőfokú döntést helybenhagyta. A határozat rögzítette, hogy a kötelezett a tevékenység végzésére engedéllyel nem rendelkezett, tevékenységével a Natura 2000 terület védelmi céljainak megvalósulását akadályozta, a lehatárolás alapjául szolgáló természeti állapotot, illetve a fenntartó gazdálkodás feltételeit nem biztosította. **A természetvédelmi bírság kiszabásának alapja a határozat szerint nem a sóder kitermelése, hanem az volt, hogy a tevékenység a Duna medrének áramlási viszonyait megváltoztatta.** A meder elgátolása a határozat szerint gyengíti, rontja a meder áramlását. A hullámtér és a holtágak fejlődése természetes folyamatok eredménye, ennek köszönhető a folyók esetében az ún. mellékágak létrejötte, majd természetes lefűződésük eredményeként jönnek létre a holtágak, melyek további sorsa természetes életciklusát tekintve a feltöltődés és záró társulásként a lombos erdő létrejötte. Ezek a természeti folyamatok nagyon lényegesek, a biodiverzitás-védelem alapját képezik. A meder áramlási viszonyainak megváltozása a folyó halfajaira is hatással volt, és veszélyeztette a leánykoncér (*Rutilus pigus*), széles durbincs (*Gymnocephalus baloni*) és magyar bucó (*Zingel zingel*) állományait, így a Felügyelőség megalapozottan döntött a bírság kiszabásáról.

20. 2009. április 6-án kelt, SZBK/759/13/2009. számú határozatában a Szolnoki Bányakapitányság a **jogosulatlanul végzett bányászati tevékenység** miatt a tulajdonost a tevékenység folytatásától eltiltotta, és 100.000 Ft bányászati bírsággal sújtotta.

Büntető eljárás

21. A Rendőrkapitányság a bejelentés nyomán természetkárosítás bűncselekmény gyanúja miatt eljárta, a helyszínt megtekintette, és a Felügyelőséggel, Vízügyi Igazgatósággal és a Bányakapitánysággal egyeztetett. A helyszíni bejárásról tapasztaltak, valamint ezen hatóságok véleménye alapján **büntetőeljárás megindítására okot adó körülményt nem tárt fel**, az eljárást lezárta.

A kitermeléssel érintett területtel kapcsolatos eljárások

22. A rendelkezésünkre álló iratok alapján a Felügyelőség nem vizsgálta sem a fenti eljárásokhoz kapcsolódóan, sem pedig önállóan, hogy a szigeten történt kavicskitermelés, a fák kivágása, illetve a humusz elhordása a területről milyen következményekkel, hatásokkal járt. Így hatósági eljárások sem indultak a tényállás tisztázása, és az esetleges következmények felszámolása érdekében.

IV. Jogi elemzés

23. Az ingatlan tulajdonosának tevékenysége több, környezet- és természetvédelmi jogszabály egyidejű megsértését jelentette.

Vízjogi engedély nélküli vízi munka

24. A vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Vgtv.) 28. § (1) bekezdése szerint vízjogi engedély szükséges — jogszabályban meghatározott kivételektől eltekintve — a vízimunka elvégzéséhez, illetve vízelétesítmény megépítéséhez, átalakításához és megszüntetéséhez (létesítési engedély), továbbá annak használatbavételéhez, üzemeltetéséhez, valamint minden vízhasználathoz (üzemeltetési engedély).

25. A rendelkezésünkre bocsátott iratok szerint a töltés építésére a kitermelő vízjogi létesítési engedéllyel nem rendelkezett, így vele szemben a hatóság a töltés bontására és az eredeti állapot helyreállítására vonatkozóan adott ki kötelezést.

A Natura 2000-es terület védelmére vonatkozó szabályok megsértése

26. Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 4. § (1) bekezdése szerint a Natura 2000 területek lehatárolásának és fenntartásának célja az azokon található, a Korm. rendelet 1–3. számú mellékletben meghatározott fajok és a 4. számú mellékletben meghatározott élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása, valamint a Natura 2000 területek lehatárolásának alapjául szolgáló természeti állapot, illetve a fenntartó gazdálkodás feltételeinek biztosítása.

27. A 8. § (2) bekezdése szerint a védett természeti területnek nem minősülő Natura 2000 területen tilos engedély nélkül vagy az engedélytől eltérő módon olyan tevékenységet folytatni, illetve olyan beruházást végezni, amely – a 4. § (1) bekezdésére figyelemmel – a terület védelmi céljainak a megvalósítását akadályozza. A 9. § (1) bekezdés c) pontja alapján a Felügyelőség engedélye szükséges a védett természeti területnek nem minősülő Natura 2000 területen az erdőről és az erdő védelméről szóló törvény, valamint a fás szárú energetikai ültetvényekről szóló kormányrendelet hatálya alá nem tartozó fa, facsoport, fás legelőn lévő fa telepítéséhez, kivágásához.

28. A Korm. rendelet 8. § (2) bekezdésének megsértése esetén természetvédelmi hatóságként a felügyelőség az engedélyköteles tevékenységet engedély hiányában, illetőleg az engedélyben foglaltaktól eltérő módon végző személyt e tevékenységének a folytatásától eltiltja. A (4) bekezdés alapján a felügyelőség a (2) bekezdés szerinti tevékenység tanúsítóját az eredeti állapot helyreállítására kötelezi.

29. A természetvédelmi bírság kiszabásával kapcsolatos szabályokról szóló 33/1997. (II. 20.) Korm. rendelet 2. § (1) bekezdése határozza meg az alpbírság összegét. Ezen bekezdés h) pontja szerint az a)-g) pontokba nem tartozó esetekben legfeljebb százezer forint az alpbírság összege.

30. Erre hivatkozott mind az első, mind pedig a másodfokú határozat, és ez alapján állapította meg a bírság mértékét a maximális 100.000 Ft-ban. A meder feltöltése kapcsán tehát a Felügyelőség a természetvédelmi bírság kiszabásáról gondoskodott.

Egyéb jogsértések

31. A panaszos, illetve az ügyben eljáró Felügyelőség tájékoztatása nyomán a bányászati hatóság is megindította eljárását, és jogosulatlan bányászati tevékenység folytatása miatt bírságot szabott ki. Jogosulatlan bányászati tevékenységet az folytat, aki a bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény (a továbbiakban: Bt.) 41. § (1) bekezdés c) pontja szerint a külön jogszabályban előírt hatósági engedély nélkül folytatott tevékenysége során ásványi nyersanyagot termel ki. A bányafelügyelet azt a jogi vagy természetes személyt, valamint jogi személyiség nélküli társaságot, aki, illetőleg amely jogosulatlan bányászati tevékenységet végez vagy végeztet, bírsággal sújthatja és eltiltja a tevékenység folytatásától. A bányászati hatóság a kitermelővel szemben bírságot szabott ki.

Büntető eljárás

32. A büntető törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. évi törvény 281. §-a szerint a természetkárosítás büntettét követi el, az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló jogszabály szerinti különleges madárvédelmi területet, különleges természetmegőrzési területet, vagy annak jelölt területet, valamint kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területet, vagy annak jelölt területet, vagy védett természeti területet, barlangot, élő szervezetek életközösségét, vagy azok élőhelyét jogellenesen jelentős mértékben megváltoztatja.

33. A kitermeléssel és a feltöltéssel érintett terület is Natura 2000-es terület, amelyen a töltés megépülésével megváltoztak a meder áramlási viszonyai, a holtágat a töltés elzárta, annak teljes mértékű elbontására a mai napig nem került sor. A töltés megépítése az áramlási viszonyok megváltoztatásán túl a 19. pontban foglaltak szerint hatott károsan az érintett élőhelyekre. A kitermeléssel érintett terület állapota is megváltozott a fák kivágása, a humuszréteg elhordása miatt, ráadásul az ezen a területen bekövetkezett káros hatások felmérése sem történt meg.

34. Álláspontunk szerint a töltés építése és a szigeten történt kitermelés kapcsán felmerül a természetkárosítás büntettének gyanúja.

A végrehajtás kérdései

35. A rendelkezésünkre álló iratok szerint a Felügyelőség a feltöltés elbontására vonatkozó kötelezését kiadta. A környezetvédelmi előírások érvényesítéséhez azonban az is szükséges, hogy a hatóság a meghozott döntésében foglaltak teljesítését megfelelően ellenőrizze, illetve amennyiben indokolt, úgy az abban foglaltakat kikényszerítse, így vizsgálatunkat a határozat végrehajtására is kiterjesztettük. Megállapítottuk, hogy a Felügyelőség a határozatában foglalt kötelezettség teljesítésére rendelkezésre álló határidőt többször, levélben módosította, illetve levélben szólította fel a kötelezettet a teljesítésre. A kötelezett többször hivatkozott arra, hogy a vízállás miatt nem tudja az eredeti állapotot visszaállítani, de ennek a valóságtartalmát a Felügyelőség csak majd egy évvel a határozat kiadása, és többszöri felszólítást követően kezdte el vizsgálni. Ez a teljesítés jelentős késedelméhez, tulajdonképpen az elmaradásához vezetett.

36. A Felügyelőség a teljesítést a Duna alacsony vízállása esetén (85 mbf, paksi vízmércén +57 cm vízállásérték alatt) tartotta megvalósíthatónak, de a teljesítés elmaradásakor a rendelkezésünkre álló iratok alapján nehézséget jelentett annak tisztázása, hogy volt-e olyan időszak, amikor a töltés elbontható lett volna. Ezért felhívjuk a figyelmet arra, hogy a vízállási adatok az Országos Vízügyi Informatikai Szolgálat honlapján¹ naprakészen elérhetőek.

37. A meghatározott tevékenységre kötelező határozatban foglaltak nem teljesítése esetére a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) szerint a hatósági eljárásban az e törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén állami kényszerrel is el kell érni, hogy a hatóság döntésével pénzfizetésre vagy egyéb magatartásra kötelezett ügyfél e kötelezettségének eleget tegyen.²

38. A hatóság döntésében megállapított, kötelezettség érvényesítésére a közigazgatási végrehajtás szabályait kell alkalmazni, ha annak önkéntes teljesítése elmarad.³ A 130. § (1) bekezdés rögzíti, hogy a döntés végrehajtását – ha törvény vagy kormányrendelet másként nem rendelkezik – az első fokon eljáró hatóság végzéssel rendeli el. Tekintettel arra, hogy a kötelezett a határozatban foglaltakat nem teljesítette, a Felügyelőségnek a Ket. fent idézett

¹ <http://www.ovisz.hu/index.php?module=map>

² 124. § (1)

³ 125. § a)

jogszabályi rendelkezései alapján el kellett volna rendelnie a határozat végrehajtását és gondoskodnia kellett volna annak foganatosításáról.

39. A Ket. 140. § (1) bekezdés d) pontja alapján, ha a végrehajtás meghatározott cselekmény elvégzésére vagy meghatározott magatartásra irányul, a teljesítés elmaradása esetén a végrehajtást foganatosító szerv, ha a teljesítés elmaradása a kötelezettnek felróható, a kötelezettel szemben eljárási bírságot szabhat ki.

40. A Ket. rendelkezéseivel összhangban tehát a Felügyelőségnek a határozat végrehajtása elrendelése mellett eljárási bírságot indokolt lett volna ki szabnia, figyelembe véve a mulasztás súlyát, annak következtében az eljárás jelentős elhúzódását, a környezetet veszélyeztető állapot hosszú ideig tartó fennmaradását.

41. Felhívjuk emellett a Felügyelőség figyelmét a Ket. 71. § (1) bekezdésére, mely szerint a hatóság - az (5) és (6) bekezdésben meghatározott kivétellel - az ügy érdemében határozatot hoz, az eljárás során felmerült minden más kérdésben végzést bocsát ki. A határozatban foglalt teljesítési határidőnek így levélben, illetve jegyzőkönyvben történő hosszabbítására nincs lehetőség. A teljesítési határidő módosítása pedig nem történhet mintegy „automatikusan”, a hosszabbításra vonatkozó indokok ésszerűségének és megalapozottságának vizsgálata nélkül, és nem vezethet emellett a teljesítés indokolatlan elhúzódásához sem. A jelen ügyben a teljesítésre rendelkezésre álló határidő lényegében több évvel meghosszabbodott úgy, hogy ennek a kötelezett számára semmilyen következménye nem lett. A Felügyelőség eljárása ahhoz vezetett, hogy az eredeti állapot visszaállítása a mai napig nem történt meg, a jogsértő állapot továbbra is fennáll.

42. Az Alkotmánybíróság a 72/1995. (XII. 15.) AB határozatában kifejtette, hogy az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében meghatározott jogállam fogalmának egyik feltétlen ismérve a jogbiztonság. (...) A közigazgatásnak ugyanis alkotmányos kötelessége, hogy hatáskörét gyakorolja, azaz illetékességi területén a hatáskörébe utalt ügyben az erre megszabott idő alatt érdemi döntést hozzon.

43. Az Alkotmánybíróság 28/1994. (V. 20.) AB határozata szerint a környezetvédelemhez való jog elsősorban önállósult és önmagában vett intézményvédelem, azaz olyan sajátos alapjog, amelynek az objektív, intézményvédelmi oldala túlnyomó és meghatározó. A környezethez való jog az állam környezetvédelemre vonatkozó kötelességei teljesítésének garanciáit emeli az alapjogok szintjére, beleértve a környezet elért védelme korlátozhatóságának feltételeit is. E jog sajátosságai folytán mindazokat a feladatokat, amelyeket másutt alanyi jogok védelmével teljesít az állam, itt törvényi és szervezeti garanciák nyújtásával kell ellátnia.

44. Ilyen garancia a környezetvédelmi hatósági rendszer is, amely ha elmulasztja a környezetvédelmi előírások következetes érvényesítését, a környezetvédelmi előírások kiüresedését okozza.

V. Összefoglalás

45. A rendelkezésünkre álló iratok alapján megállapítható, hogy a szigeten engedély nélkül történt a töltés megépítése, illetve beavatkozás történt a sziget faállományába, és sérült a sziget talajtakarója is.

46. A fentiekben bemutatottak szerint a Felügyelőség mulasztott, mert bár a töltés elbontásával kapcsolatban intézkedett, de az eredeti állapot helyreállítására vonatkozó kötelezésének nem szerzett érvényt, annak kikényszerítését nem biztosította megfelelően, mivel jogellenesen – alakszerűtlenül, kikényszeríthetetlen formában, az indokok megalapozottságának vizsgálata nélkül – hosszabbította meg a teljesítésre rendelkezésre álló határidőt. Ez arra vezetett, hogy az eredeti állapot helyreállítása a mai napig nem történt meg, ez pedig az egészséges környezethez való joggal összefüggésben visszássághoz vezetett. Álláspontunk és a vonatkozó jogszabályi előírások szerint a kötelező határozat végrehajtását kellett volna elrendelnie a Felügyelőségnek és ki kellett volna szabnia a Ket. 140. § (1) bekezdés d) pontja szerinti eljárási bírságot. Felhívjuk a Felügyelőség figyelmét arra, hogy a Natura 2000-es területek védelme kiemelt közösségi érdek, a védelem elmulasztása kötelezettségszegési eljárás megindítását vonhatja maga után.

47. A fentiekben túlmenően a Felügyelőség nem tisztázta, hogy a szigeten történt fakitermelés, illetve a humusz letermelése okozott-e természetvédelmi problémákat, és ennek nyomán bármilyen eljárás megindítása - akár természetvédelmi, akár talajvédelmi - indokolt lett volna-e. Az iratok csupán a kitermelés, a tó létrehozásának és a fák kivágásának tényét rögzítik, ezen állapot értékelését azonban nem tartalmazzák. Az eredeti állapot helyreállítására vonatkozó kötelezettség erre a területre nem vonatkozik, de az iratok ennek indokát szintén nem tartalmazzák. A fentiek alapján a Felügyelőség elmulasztotta teljesíteni a Ket. 50. §-ában meghatározott, a tényállás tisztázására vonatkozó kötelezettségét.

48. A Felügyelőség mulasztásai a jogállamiság elvének sérelmével egyidejűleg az egészséges környezethez való joggal összefüggő visszásságot okoztak. Emiatt a töltés megépítését követően nem került sor haladéktalanul az eredeti állapot helyreállítására, a meder korábbi áramlási viszonyainak biztosítására, vagyis a Natura 2000-es terület védelmi célját a feltöltés a továbbiakban is akadályozza.

VI. Intézkedés

49. Felhívom a Felügyelőséget, hogy az Obtv. 27/B. § (3) b) pontja és 27/D. § (1) bekezdése alapján a 1778-6/2009-10243. számú határozatában foglaltak végrehajtását ellenőrizze, a teljesítés elmaradása esetén a Ket. szerinti intézkedéseket tegye meg, az eredeti állapot helyreállítására vonatkozó intézkedésekről gondoskodjon.

50. Felhívom a Felügyelőséget, hogy az Obtv. 27/B. § (3) b) pontja alapján a kitermeléssel érintett szigeten az érintett hatóságokkal – így a Megyei Kormányhivatal Mezőgazdasági Szakigazgatási Szervével és a Földhivatal illetékes szervével együtt – közös hatósági bejárás keretén belül tekintse meg a helyszínt, tisztázza a tényállást, és indokolt esetben a szükséges intézkedéseket tegye meg.

51. Az Obtv. 24. §-a alapján természetkárosítás gyanúja miatt büntető eljárást kezdeményezek.

52. Az Obtv. 27/B § (3) a) pontja alapján felhívom a 1778-6/2009-10243. számú határozat kötelezettjét, mint a környezetet jogellenesen veszélyeztető, károsító személyt, hogy a meder eredeti állapotát haladéktalanul állítsa vissza.

53. Felhívom a kötelezett figyelmét arra, hogy az Obtv. 27/C. § (2) bekezdése szerint a környezetet károsító személy vagy szervezet a felhívás kézhezvételét követő 30 napon belül - a jövő nemzedékek országgyűlési biztosának erre irányuló kérelme esetén haladéktalanul, de legkésőbb 5 napon belül - tájékoztatja a jövő nemzedékek országgyűlési biztosát a megtett intézkedésekről. A (3) bekezdés szerint a jövő nemzedékek országgyűlési biztosa - ha a megtett intézkedéseket vagy a tájékoztatást nem tartja kielégítőnek - kérheti a bíróságtól, hogy a környezetet károsító személyt vagy szervezetet tiltsa el a környezetet károsító magatartástól, kötelezze a károk megelőzéséhez szükséges intézkedések megtételére, valamint a környezetet károsító magatartás tanúsítását megelőző környezeti állapot helyreállítására.

54. Felhívom a Felügyelőség figyelmét arra, hogy az Obtv. 27/D. § (1) szerint a jövő nemzedékek országgyűlési biztosa kezdeményezheti a hatáskörrel rendelkező hatóságnál, hogy tegyen intézkedést a környezetet károsító tevékenység megakadályozására, megtiltására, a károk megelőzésére és a környezetet károsító magatartás tanúsítását megelőző környezeti állapot helyreállítására. A (2) és (3) bekezdések szerint a hatóság a jövő nemzedékek országgyűlési biztosát haladéktalanul tájékoztatja a megtett intézkedésekről. A jövő nemzedékek országgyűlési biztosa szükség esetén a felhívott hatóság felügyeleti szervéhez fordulhat.

Budapest, 2011. július 11.

.....
dr. Fülöp Sándor
a jövő nemzedékek országgyűlési biztosa